

JELENTÉS 1929-RŐL.

Irta: Böckh Hugó dr., h. államtitkár, igazgató.

Amidőn 1929 október hó 16-án a Földtani Intézet igazgatói állását elfoglaltam, első és legfőbb teendőmnek tartottam, hogy a Minisztérium illetékes Főosztályával egyetértve, az Intézet reorganizációjához fogjak és pedig úgy az Intézetnek jövőbeli működését, mint az Intézet ügykezelését és ügyrendjét illetőleg.

Az ebbeli munkálkodás egyidőre félbeszakadt, miután a m. kir. Földművelésügyi Miniszter Úr Önagyméltósága 1929. évi december 6-án 106885/1929.—IX—2. sz. a. kelt rendelete értelmében a lillafüredi fúrást kellett megvizsgálnom. Az ezirányú szakvéleményt Schréter Zoltán dr. és Rakusz Gyula dr. geológusokkal együtt végzett helyszíni felvételek alapján készítettük el.

A jövő (1930) évben folytatandó munkálatokra nézve a Földművelésügyi Miniszter Úr Önagyméltóságának a január hó 3-án 103. sz. alatt kelt memorandumban, a m. kir. Pénzügyminiszter Úr Önagyméltóságának pedig a Böhm Ferenc miniszteri tanácsos úrral együtt készített és február 18-án 182/1930. sz. alatt másolatban a Földművelésügyi Minisztériumba is felterjesztett ügyiratban tettem előterjesztést.

Alapelvül szolgálna az az elgondolás, hogy a gyakorlati irányú bányászati geológiai felvételeket és az egyéb hasznosító anyagok feltárására irányuló felvételeket a m. kir. Pénzügyminiszter Úr részére végezné az Intézet, míg a mezőgazdaság céljait szolgáló agrogeológiai felvételek a földművelésügyi tárcát terhelnék.

Mind a két felvétel célja az, hogy az Intézet alapot nyújtson az őstermelés bányászati és mezőgazdasági ágának továbbfejlesztésére: a bányászatnak a kutatásra alkalmas területek feltalálása, a mezőgazdaságnak elsősorban az öntözés és a kémiai talajjavítás kérdéseinek tanulmányozása révén.

A bányászati irányú kutatások közül a földgáz-, petróleum- és a kőszelődfordulások lehetőségének tanulmányozása elsőrangú jelentőségű feladat.

Még 1917-ben javaslatot tettem volt a hortobágyi nehézségi minimum és a hajduszoboszlói nehézségi maximum megfúrására. A hajduszoboszlói maximumba telepített fúrást, mikor 300 m mély volt, az állami szolgálatból való megválásom után 4.5 km-rel nyugatabbra telepítették. Kétségtelen, hogy az eredeti fúrás teljesen megfelelő helyen volt és szintén megkapta volna a feltárt melegvizet, de esetleg nagyobb gázmennyiséget adott volna.

A hajduszoboszlói napi 4000 m³ földgáz és a kárcagi fúrás még sokkal nagyobb gázmennyisége — noha az a fúrás 12 km-re van a tulajdonképpeni maximumtól — némi reményt adnak arra, hogy még sokkal több gázt is sikerül majd feltárni.

Mint már említettem, az 1930. évi programomhoz tartozik az oly nagyon nélkülözött ügyrend és szabályzat kidolgozása, amelynek munkálatai már annyira előhaladtak, hogy az a közeljövőben jóváhagyás végett a m. kir. Földművelésügyi Miniszter Úr Önagyméltósága elé lesz terjeszthető.

Az Intézet palotája nagyon elhanyagolt állapotának és a süllyedések okozta repedéseknek tüzetes megvizsgálását és sürgős tatarozását is az 1930. évi teendők programjába vettem fel. Erre nézve felterjesztettem Kotsis Iván dr. műegyetemi tanár úr szakvéleményét, melyet az illetékes ügyosztállyal folytatott megbeszélés alapján kértem ki.

Az 1930. évben a rendelkezésre álló hitel keretein belül úgy a könyvtárnak, mint a különböző muzeális gyűjteményeknek szaporítását a lehetőség szerint óhajtanám folytatni.

A párisi Sociéte Géologique de France ez év nyarán tartandó 100 éves jubileumi ünnepein és az azokkal egybekötött rendkívül tanulságos tanulmányutakon való részvételre 6 geológus kiküldését hoztam javaslatba, mert az ilyen külföldi szereplések úgy a magyar tudósok tekintélyének növelésére, mint pedig szakembereink tudásának, tapasztalatainak kimélyítésére igen alkalmasak és szükségesek.

BERICHT ÜBER DAS JAHR 1929.

Von Dr. H. v. Böckh.

(Vollinhaltliche Übersetzung des ungarischen Textes.)

Als ich am 16. Oktober 1929 das Amt des Direktors der Kgl. Ung. Geologischen Anstalt übernahm, hielt ich es für meine erste und wichtigste Aufgabe, im Einvernehmen mit der kompetenten Hauptabteilung des Ackerbauministeriums die Reorganisation der Anstalt sowohl bezüg-

lich ihrer zukünftigen Tätigkeit, wie auch ihres Dienstsreglements in Angriff zu nehmen.

Meine diesbezügliche Tätigkeit wurde für eine Zeit unterbrochen, da ich im Sinne des Erlasses des Ackerbauministers No. 106885/1929 IX. 2. vom 6. Dezember 1929 die Tiefbohrung von Lillafüred zu untersuchen hatte. Das Fachgutachten wurde auf Grund der mit den Geologen Dr. Z. Schrétér und Dr. Gy. Rakusz an Ort und Stelle durchgeführten Aufnahmen ausgearbeitet.

Bezüglich der im folgenden Jahr (1930) durchzuführenden Arbeiten unterbreitete ich mein Programm dem Ackerbauminister in meinem Memorandum No. 103 vom 3. Januar 1930, dem Finanzminister in meinem mit Herrn Ministerialrat F. Böhm ausgearbeiteten Vorschlag, welcher letzterer am 16. Februar unter der No. 182/1930 in Abschrift auch dem Ackerbauminister vorgelegt wurde.

Als Leitidee galt der Gedanke, dass die praktischen Zwecken dienenden montangeologischen, sowie auch die zur Erschliessung sonstiger verwertbarer Rohstoffe geplanten Aufnahmen für das Finanzministerium, die den Zwecken der Landwirtschaft dienenden agrogeologischen Aufnahmen aber auf Kosten des Ackerbauministeriums durchgeführt werden sollten.

Das Ziel beider Aufnahmen ist seitens der Anstalt Grundlagen zur weiteren Entwicklung des Bergbaues und der Landwirtschaft zu liefern, u. zw. dem Bergbau durch das Aufsuchen der zu Forschungen geeigneten Gebiete, der Landwirtschaft aber in erster Linie durch das Studium der Probleme der Berieselung und der chemischen Bodenverbesserung.

Von den montanistischen Forschungen ist das Studium der Möglichkeiten des Vorkommens von Erdgas, Erdöl und Kochsalz eine Aufgabe von eminenter Wichtigkeit.

Ich schlug noch in 1917 das Anbohren des am Hortobágy gefundenen Minimums und des bei Hajduszoboszló festgestellten Maximums der Schwerkraft vor. Die auf das Maximum von Hajduszoboszló placierte Bohrung wurde, als sie 300 m erreicht hatte, nach meinem Austritt aus dem staatlichen Dienste um 4.5 km weiter W-lich verlegt. Es erleidet keinen Zweifel, dass die ursprüngliche Bohrung richtig angelegt war, und das heisse Wasser ebenfalls aufgeschlossen, dabei aber eventuell grössere Gasmengen geliefert hätte.

Die bei Hajduszoboszló erzielte Gasproduktion von 4000 m³ täglich und die vom eigentlichen Maximum 12 km entfernt niedergeteufte und trotzdem erheblich grössere Gasmengen liefernde Bohrung von Karcag

eröffnen einige Aussichten darauf, dass es gelingen wird, noch bedeutend grössere Gasvorräte zu erschliessen.

Wie bereits erwähnt, gehörte auch die Ausarbeitung des schwer entbehrten Dienstreglements der Anstalt zum Programm des Jahres 1930 und ist bereits so weit vorgeschritten, dass das Elaborat in der nächsten Zukunft dem Ackerbauministerium unterbreitet werden kann.

Auch die gründliche Untersuchung des vernachlässigten Palais der Anstalt, besonders der durch das Sinken des Fundaments verursachten Risse und die dringende Reparatur wurde in das Programm für 1930 aufgenommen. Diesbezüglich legte ich dem Ackerbauministerium das im Einvernehmen mit der kompetenten Abteilung desselben erbetene Gutachten des Professors der Polytechnischen Hochschule Dr. I. K o t s i s vor.

Innerhalb des Rahmens der Dotation für 1930 beabsichtige ich auch die Ergänzung der Bibliothek und der musealen Sammlungen nach Möglichkeit fortzusetzen.

Zur Entsendung zu den im Sommer 1930 in Paris abzuhaltenden Festlichkeiten des Centenariums der Société Géologique de France und den damit verbundenen ausserordentlich lehrreichen Ausflügen schlug ich 6 Geologen der Anstalt vor, da die aktive Teilnahme an derartigen ausländischen Zusammenkünften sowohl zur Erhöhung des Ansehens der ungarischen Gelehrten, wie auch zur Vertiefung des Wissens und der Erweiterung der Erfahrungen unserer Fachleute sehr geeignet und notwendig sind.